

Arbeiðarastjórn - hvat so?

Næstformaðurin í norska Arbeiðara-flokkinum í Stórtinginum, Guttorm Hansen, sigur her frá um teir mest áleikandi spurningar í norskum politikki í dag

Den politiske krise som har rystet det politiske liv i Norge, er nå over. En ny Arbeiderpartiregjerung er et faktum, og tiden kan være inne til å forsøke å fundere litt over hvilke virkninger denne politiske krise vil få på lengre sikt. Jeg er klar over at det bare vil bli mer eller mindre hypotetisk tenkning, men noen holdpunkter kan man finne for å prøve å se litt framover.

Fire-partikoalisjonen brøt sammen etter en lang og bitter slutfase. Allerede ved juleider var det klart at dens dager var talte, men tidspunktet var det vanskelig å tidfeste, og jeg inntreffer uten videre at det kom helt overraskende da det hele brøt sammen. De fire borgerlige partier befinner seg nå i ruinene av byggverket fra 1965. Deres store politiske problem i nær framtid, vil bli å forsøke å befeste sine egne stillinger, som enkeltpartier.

Ingen av partiene vil i den nærmeste tid ha krefter eller overskudd til å forsøke å begynne å bygge opp dette samarbeidet igjen. En hel generasjon politikere sitter nå helt uten illusjoner på dette område. Og miljøet er forgiftet, fylt av bitterhet og politiske motsetninger, men også personlige motsetninger. Og i år er det kommunevalg og om to år stortingsvalg. Partienes oppmerksomhet vil naturlig nok rette seg inn mot disse to valgene, og i første rekke være konsentrert om å forsøke å vinne igjen tapt prestisje for egen del. Det er også ganske usannsynlig at noen borgerlige politikere vil stå fram og anbefale «samarbeidspartiene» som et alternativ til Arbeiderpartiet.

Jeg vil gjerne se den velger som følger seg umiddelbart tiltrukket av dette alternativ i de nærmeste år.

På lengre sikt er det også vanskelig å se at en partisannering kan bli resultatet. Jeg hadde opprinnelig trodd at utviklingen av et samarbeid i regjeringen over lengre tid ville komme til å smelte de tre sentrumpartiene til et parti, i alle tilfeller at Senterpartiet og Kristelig Folkeparti ville smelte sammen. Mye i den politiske utvikling tilsa en slik sammensmeltning, sett på lang re sikt. Jeg tenker her bl.a. på valgsamarbeidet som utvik-

let seg mellom de to partiene i 1965 og 1969, og ellersom Venstres glideflukt mot utsløtelsen så ut til å fortsette, ifølge Gallup-målingene, kunne en også se en slik utvikling at alle tre gikk sammen. Den siste utviklingen av regjeringskrisen skapte imidlertid et annet bilde. Nå spilte Senterpartiet ut slik at dette parti kom til å isolere seg i forholdet til de to andre mellompartiene, og jeg tror dette kan få dyptgripende innvirkning på partimønsteret. Høyre ble ikke isolert, som Senterpartiet sikkert hadde regnet med. Det som skjedde, var at de tre andre partier ble fornærmet på Sen-

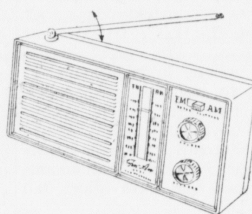
terpartiet. Det mest sannsynlige i de nærmeste år nå, er at vi er tilbake til tiden 1963 da de borgerlige partier seilte »under kvar sin vesle fane» som det ble sagt en gang i Stortinget.

Hvordan vil så EEC-saken virke i denne sammenheng? Kan den tenkes å føre noen partier sammen? Det finnes ingne so kan forutsi dette i dag. Det er i hvert fall dumt å overvurdere denne saken nå, og tro at den vil få et utfall som vil føre til revolusjonerende endringer. Et medlemskap for Norge i EEC kan ikke aksepteres av noe politisk parti i Norge uten at det er

godtatt ved en folkeavstemning. Et medlemskap kan heller ikke anbefales av noen regjering eller noe parti uten at de helt avgjørende nasjonale interesser er sikret ved forhandlingsresultatet. Det kan heller ikke komme på tale uten at Storbritannia har fått sitt medlemskap i orden, og dermed oppløst EFTA. Alle disse klare forutsetninger gjør at jeg tror det er meget overdrevet når man tror at et medlemskap skal føre med seg store politiske konsekvenser for partiene. Senterpartiet starter sitt nye liv som et anti-EEC-parti, og skaper dermed en helt partipolitisk situasjon som også vil virke direkte hemmende for utviklingen av Folkebevegelsen mot medlemskap i EEC. Senterpartiets tro på at de skal kunne bygge sin framtid på å tre fram som EEC-motstandernes parti er en linje

CONION ferðaradio

Millumbylgja við Tórshavn-Radio. — FM bylgju m-ráði. Útvarpið byrjar at senda FM í summar.

Við tasku og oyraproppi. — Prisur: 228,00 kr.

RADIOBÚÐIN, Runavík, tlf. 7008

RADIO-EL Tórshavn, tlf. 1397

Man - oyggj kvinnurnar

Sögubókurnar siga okkum, at Finland var fyrsta landið í heiminum, ið gav kvinnunum atkvøðurett. Hetta hendi í 1905, meðan donsku kvinnurnar ikki finga sama rett fyrr enn í 1915. Tó halda vit okkum vera færr fyrri at rétta eitt sindur uppá sögubókurnar á hesum øki: fyrsta land í heiminum, har kvinnurnar finga atkvøðurett, var í veruleikanum oyggin Man í frska havinum millum Ongland, Skotland og Írland. Henda rett finga tær longu í 1700-talinum, sjálvt árstalið er ókent.

Longu nú eru helst nokur, ið vilja halda at Isle of Man ikki er nokur sjálvstøðug tjóð, men at hon hoyrir undir Ongland. Vit rétta aftur: Hoyrir Man »undir» nakað, er tað Stórabretland, ella rættari »Sameinda Kongadómíð», ið er samansett av seks tjóðum savnaðar undir eini krónu, nevnliga Ongland, Skotland, Norðurland, Wales, Isle of Man og haraftrat Kanaloysgj. — við fronsku strondina, ið verulega eru býttar í tvey umsingaróki, nevnliga Jersey og

Guernsey og eisini oyggin Sark (Sark), ið tó hevur serliga skipan undir krónuni í London. Ráðandi kvinnan á oynni, »La Dame», hevur t. d. sett bann fyrri at bilar koma á oynna Sark.

Bretsku statsviðurskiptini eru sostatt meira fløkt enn so; tí er ikki nóg mikið bert at siga »Ongland».

Tí er Isle of Man eisini ein tjóð at rokna. Hon hevur egið ting, egið flagg, egnan tjóðsong, egná lögreglu og omaná alt egið mál. Bert uttanríkis- og verjumál verða røkt av Stórabretlandi, ið oyggin sjálvandi er í tollsamgongu við.

Oyggin Man er bert 588 kvadratkil til stóðar, og íbúgaratalið er 50.000. Harav hava 49.500 enskt til móðurmál, meðan hini tosa manx. Hetta, mál, ið hevur javnrætt við enskt í øllum almennum viðurskiptum, hoyrir til keltisku málini, ið einaferð vóru tosað í Stórabretlandi og á meginpartinum av europeiska fastlandinum. Manx hoyrir, eftir hvat teir sakknu siga, til tann partin av keltiskum málum, ið verða nevnd tæy goidel-

isku, og til henda bólk hoyra eisini írsk-keltiskt og gæliskt.

Sögubókurnar treingja til meira rættleiðing enn tað, vit hava sagt um atkvøðurett kvinnurnar. Tað sigst, at tað føroyska lögtingið ella tað íslenska altingið eru tæy elstu tingini í heiminum. Men tingið á Man, Tynwald, hevur røtur nógvar longur aftur, kanska heilt aftur í bronsuöldina. Í dag er tað eftir bretskum siði bytt í tveir partar — »Legislative Council», ið svarar til Yvirhúsið í London, og »House of Keys» við 24 fólkavaldum limum.

Á almennum bygningum veittrar við síðuna av »Union Jack» egná flaggið hjá oynni, ið á reyðum botni hevur trí gylt, samanhangandi bein. Tjóðsongurin, ið er á manx, eitur: »O Hallo nyn Ghooie», ið umsett merkir »O føðilande»

Meðan Danmark ikki fekk undirvisingarskyldu fyrr enn í 1814, varð henda skylda longu í 1703 innførd á Man. Kent verður bæði, á enskum og á manx — hetta seinasta er í framgongd, m. a. orsakað av

málfelagsskapinum: »Yn Ghes-haght Chailokagha».

Sagan hjá Man er long og skiftandi. Keltarar, norðurlendskir víkingar, onglendarar og skotar hava sett teirra dam á oynna, sum í 1270 varð lögð undir norðurenskan greiva, ið stjórnaði sum kongur, og undir enska borgarstríðnum í 1651 var Man verulega í kríggi við Ongland. Í 1730 finga skotar valdið á oynni, ið við tíðini varð til eina miðstöð fyri smuglarar í írsku havinum. Hetta völdi bretsku stjórnini so stórar trupulleikar, at hon at enda keypti oynna, sum við »Act of Revestment» í 1766 kom í U.K.

20—30 pst. av øllum staðarnøvnunum á Man eru av norrøn-um uppruna, og sjálvt tingnavnið Tynwald er norrønt. Hetta eru viðurskipti, ið ferðamannafelagið á oynni dregr fram, tá teir ætla at fáa ferðafólk úr norðanlandum. Mest kenda ferðamannamálið á oynni er tað kenda kappkoyristreikið Isle of Man, ið telur við til heimsmeistararheiðið á tveimum og fyra hjólum og brólandi hestakreftum.